

www.ifac.org/knowledge-gateway/business-reporting/discussion/future-accounting-profession-three-major-changes-and
Melnyk, N. H. "Vykylyky do bukhhalterskoj profesii maibutnyoho" [Challenges to the accounting profession of the future]. *Suchasni tendentsii rozvytku bukhhalterskoho obliku ta opodatkuvannia v Ukraini: hlobalni vykylyky – upravlinski rishennia*. Irpin, 2019. 263-265.

"Nexus 2: The Accountancy Profession – A Global Value Add". Centre for Economics and Business Research (Cebr). IFAC. <https://www.ifac.org/publications-resources/nexus-2-accountancy-profession-global-value-add-2>

Napadovska, L. V. "Nedoliky ta osnovni napriamy udoskonalennia systemy osvity u sferi bukhhalterskoho obliku" [Disadvantages and main directions of improvement of accounting system in the field of accounting]. *Suchasni tendentsii rozvytku bukhhalterskoho obliku ta opodatkuvannia v Ukraini: hlobalni vykylyky – upravlinski rishennia*. Irpin, 2019. 270-272.

Nixon, P. "Soft skills and your future as an accountant". A Plus. 30.05.2018. <https://aplusmag.goodbarber.app/home-order/c/0/i/22601839/soft-skills-and-your-future-accountant>

"Professional accountants - the future: Drivers of change and future skills". <https://www.accaglobal.com/an/en/technical-activities/technical-resources-search/2016/june/professional-accountants-the-future-report.html>

"The Future of Jobs Report 2018". Insight Report Centre for the New Economy and Society. 2018. http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2018.pdf

Van der Stede, W. A., and Malone, R. "Accounting trends in a borderless world". London : Chartered Institute of Management Accountants, UK's University of Bath, 2010. https://www.cimaglobal.com/Documents/Thought_leadership_docs/AccountingTrends.pdf

УДК 657.4.01
JEL: M41

МІСЦЕ ТА РОЛЬ РОБОЧОГО ПЛАНУ РАХУНКІВ У ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВА

©2019 ЛАЙЧУК С. М.

УДК 657.4.01
JEL: M41

Лайчук С. М. Місце та роль робочого плану рахунків у інформаційній системі підприємства

Метою статті є визначення місця та ролі робочого плану рахунків в інформаційній системі підприємства та виділення проблемних питань, що стосуються процесу розробки та впровадження робочого плану рахунків бухгалтерського обліку вітчизняними підприємствами. Розглянуто нормативно-правові документи з регулювання переліку рахунків бухгалтерського обліку, якими можуть користуватися підприємства, організації, установи. Акцентовано увагу на адаптації законодавчих вимог до практики роботи підприємства та його галузевих особливостей при формуванні робочого плану рахунків. Виділено проблему при конструюванні інформаційної системи підприємства щодо побудови робочого плану рахунків у частині визначення його обсягу. Підкреслено можливість вибору суб'єктами малого підприємництва щодо застосування загального або спрощеного плану рахунків бухгалтерського обліку. Зроблено висновок, що модель робочого плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ потребує певних підготовчих робіт на рівні центрального регуляторного органу – Міністерства фінансів України. Перспективою подальших досліджень є продовження теоретичних досліджень технічної складової організації бухгалтерського обліку вітчизняних підприємств.

Ключові слова: облік, бухгалтерський рахунок, план рахунків, робочий план рахунків, інформаційна система.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-9-205-210>

Рис.: 1. **Бібл.:** 8.

Лайчук Світлана Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, Державний університет «Житомирська політехніка» (вул. Чуднівська, 103, Житомир, 10005, Україна)

E-mail: laychuksm@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7939-1195>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/X-3241-2019>

УДК 657.4.01
JEL: M41

UDC 657.4.01
JEL: M41

Лайчук С. М. Место и роль рабочего плана счетов в информационной системе предприятия

Целью статьи является определение места и роли рабочего плана счетов в информационной системе предприятия, а также выделение проблемных вопросов, касающихся процесса разработки и внедрения рабочего плана счетов бухгалтерского учета отечественными предприятиями. Рассмотрены нормативно-правовые документы по регулированию перечня счетов бухгалтерского учета, которыми могут пользоваться предприятия, организации, учреждения. Акцентировано внимание на адаптации законодательных требований к практике работы предприятия и его отраслевых особенностей при формировании рабочего плана счетов. Выделена проблема при конструировании информационной системы предприятия по построению рабочего плана счетов в части определения его объема. Подчеркнута возможность выбора субъектами малого предпринимательства относительно применения общего или упрощенного плана счетов бухгалтерского учета. Сделан вывод, что модель рабочего плана счетов бухгалтерского учета бюджетных учреждений требует опре-

Laichuk S. M. The Place and Role of the Working Chart of Accounts in the Company's Information System

The article is aimed at defining the place and role of the working chart of accounts in the company's information system, as well as allocating problematic issues related to the process of developing and implementing a working chart of accounts by domestic enterprises. The normative legal documents on regulation of the list of accounting records, which can be used by enterprises, organizations and institutions, are considered. The emphasis is placed on adapting the legal requirements to the company's practice and its industry features in the formation of a working chart of accounts. The problem, which is allocated, lays in the designing of the enterprise's information system when building a working chart of accounts in terms of determining its volume. The possibility of small business entities choosing to apply a common or simplified chart of accounts is emphasized. It is concluded that the model of the working

деленных подготовительных работ на уровне центрального регуляторного органа – Министерства финансов Украины. Перспективой дальнейших исследований является продолжение теоретических исследований технической составляющей организации бухгалтерского учета отечественных предприятий.

Ключевые слова: учет, бухгалтерский счет, план счетов, рабочий план счетов, информационная система.

Рис.: 1. **Библ.:** 8.

Лайчук Светлана Михайловна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры учета и аудита, Государственный университет «Житомирская политехника» (ул. Чудновская, 103, Житомир, 10005, Украина) **E-mail:** laychuksm@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7939-1195>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/X-3241-2019>

chart of accounts of budgetary institutions requires some preparatory work at the level of the central regulatory body - the Ministry of Finance of Ukraine. Prospect for further research is the continuation of theoretical research on the technical component of the accountance of domestic enterprises.

Keywords: accounting, accounting record, chart of accounts, working chart of accounts, information system.

Fig.: 1. **Bibl.:** 8.

Laichuk Svitlana M. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Auditing, Zhytomyr Polytechnic State University (103 Chudnivska Str., Zhytomyr, 10005, Ukraine)

E-mail: laychuksm@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7939-1195>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/X-3241-2019>

Економічна інформаційна система представлена такими підсистемами, як планування, облік, аналіз та контроль. Система через підсистеми покликана забезпечувати своєчасною, прогноною, достовірною, доступною, доречною, комплексною та порівняною інформацію. Центральне місце в побудові системи бухгалтерського обліку, організації всього облікового процесу на підприємстві займає план рахунків. Саме ним визначаються основні методологічні рішення з ведення обліку, забезпечення однаковості відображення відповідних операцій і процесів, нагромадження облікової інформації, необхідної для систематичного контролю, складання звітності та проведення економічного аналізу.

У практичній діяльності працівників бухгалтерського обліку першочергове значення надається робочому плану рахунків, який є переліком рахунків першого, субрахунків другого порядку, аналітичних рахунків третього і подальшого порядків, що використовуються на підприємстві. Проте деякі підприємства підходять до формування робочого плану рахунків формально, а то й зовсім не формують його. Такий підхід є неприпустимим, адже робочий план рахунків дозволяє створити таку систему обліку, яка б забезпечувала підприємству потрібні деталі облікової роботи і можливість формування будь-якої звітності з мінімальною трудомісткістю для контролю, аналізу та управлінських потреб підприємства.

Удосконалення інформаційних систем сприяє якнайшвидшому досягненню поставлених цілей і завдань розвитку та стабільного функціонування господарюючих суб'єктів, тому визначення місця та ролі робочого плану рахунків у інформаційній системі підприємства набуває особливої актуальності.

Значний внесок у теоретичну розробку і дослідження питань з побудови планів рахунків, організації та функціонування систем обліку, моделювання системи бухгалтерського обліку, підвищення ефективності систем обліку внесли роботи О. Аксененко, О. Бакаєва, І. Білобжецького, М. Благова, О. Галагана, П. Гарньє, О. Зуділіна, В. Івашкевича, М. Кіпарісова, М. Королева, Е. Ліннакса, В. Палія, О. Рудановського, Я. Соколова, Ж. Рішара, А. Шардонне, О. Шапошнікова, І. Шерра, Е. Шмаленбаха та інших вчених.

Питанням удосконалення вітчизняного плану рахунків у різні часи займалися такі вчені-економісти, як О. Андрусь, М. Бенько, І. Белоусова, М. Бондар, К. Боримська, О. Брадул, Ф. Бутинець, Б. Валуєв, А. Гнилицька, С. Голов, Н. Грабова, Р. Грачова, Т. Давидюк, В. Дерій, В. Єфіменко, З. Задорожний, З. Гуцайлюк, В. Жук, Ю. Кловська, Г. Корнійчук, М. Коцупатрий, М. Кужельний, А. Кузьмінський, П. Куцик, В. Ластовецький, С. Левицька, С. Легенчук, О. Лишиленко, Н. Малюга, С. Михалевич, А. Нападовська, М. Палюх, В. Пархоменко, О. Петрук, М. Пушкар, В. Сопко, П. Сук, Н. Ткаченко, Г. Уманців, П. Хомин, І. Чалий, М. Чумаченко, В. Швець, М. Шигун, К. Юрченко та ін.

Так, Боримською К. П. розроблено методичні процедури побудови робочого плану рахунків бухгалтерського обліку як елемента облікової політики підприємства та запропоновано відносити за рішенням власника розроблений робочий план рахунків до комерційної таємниці, що дозволить підприємству підвищити рівень захисту аналітичної інформації в умовах конкурентного середовища [3, с. 303], що свідчить про важливу роль робочого плану рахунків у системі документування підприємства.

Скрипник Н. В., вивчивши особливості організації бухгалтерського обліку на підприємствах малого і середнього підприємництва в Україні та зарубіжних країнах, надала рекомендації щодо розробки робочого плану рахунків для малих і середніх підприємств [7], але поза увагою автора залишилися великі підприємства.

Незважаючи на чималу кількість досліджень, до цих пір існують різні точки зору щодо ознак класифікації рахунків; кількості синтетичних і аналітичних рахунків у плані рахунків; побудови робочого плану рахунків тощо. Крім того, відсутнє комплексне дослідження проблемних питань щодо формування робочого плану рахунків різними суб'єктами господарювання.

Основу побудови бухгалтерського обліку в економічних суб'єктах становлять план рахунків бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності підприємств та інструкції з їх застосування. План рахунків за всю історію існування неодноразово зазна-

вав змін, коректувався через зміну економічних умов господарювання, появу нових об'єктів обліку тощо.

В українській системі бухгалтерського обліку поряд з типовим Планом рахунків бухгалтерського обліку підприємств і організацій використовуються спеціалізовані плани рахунків бухгалтерського обліку для бюджетних і кредитних установ, що відображають особливості діяльності цих організацій. Плани рахунків бухгалтерського обліку та інструкції щодо їх застосування, виходячи зі специфіки діяльності відповідних організацій, встановлюють єдині підходи до відображення фактів господарського життя на рахунках бухгалтерського обліку (рис. 1). В інструкції викладено коротку характеристику синтетичних рахунків і субрахунків до них: розкрито їх структуру та призначення, наведено типову кореспонденцію рахунків.

Робочий план рахунків бухгалтерського обліку є логічною схемою групування та реєстрації фактів господарського життя підприємства, тому має бути на кожному підприємстві та затверджуватися одночасно з його обліковою політикою.

Перед формуванням робочого плану рахунків слід з'ясувати, який нормативно-правовий акт поширюється на підприємство. При розробці робочого плану рахунків обов'язково потрібно враховувати рекомендації плану рахунків бухгалтерського обліку, інструкції з його застосування, а також вимоги чинних П(С)БО.

У жодному законодавчому акті не прописано, яким саме документом затверджувати робочий план рахунків. На вибір підприємства є два варіанти:

1) оформити як додаток до Положення про облікову політику;

2) затвердити окремим наказом керівника, у такому випадку це має бути вказано в обліковій політиці.

На нашу думку, робочий план рахунків є частиною облікової політики підприємства, тому доцільніше обирати перший варіант.

У разі використання комп'ютерної форми ведення бухгалтерського обліку рекомендуємо роздрукувати робочий план рахунків з програми і оформити його у вигляді окремого додатка до Положення про облікову політику, затвердивши у керівника підприємства.

Підходи до формування робочого плану рахунків визначаються розмірами підприємства, рівнем автоматизації, станом обліку, компетентністю бухгалтерських кадрів, ступенем розвиненості управлінського обліку. Причому особливе значення має поєднання цих параметрів.

Серед основних завдань, пов'язаних з розробкою робочого плану рахунків, виділимо такі:

- ✦ підготовка та затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику, частиною якої є робочий план рахунків;

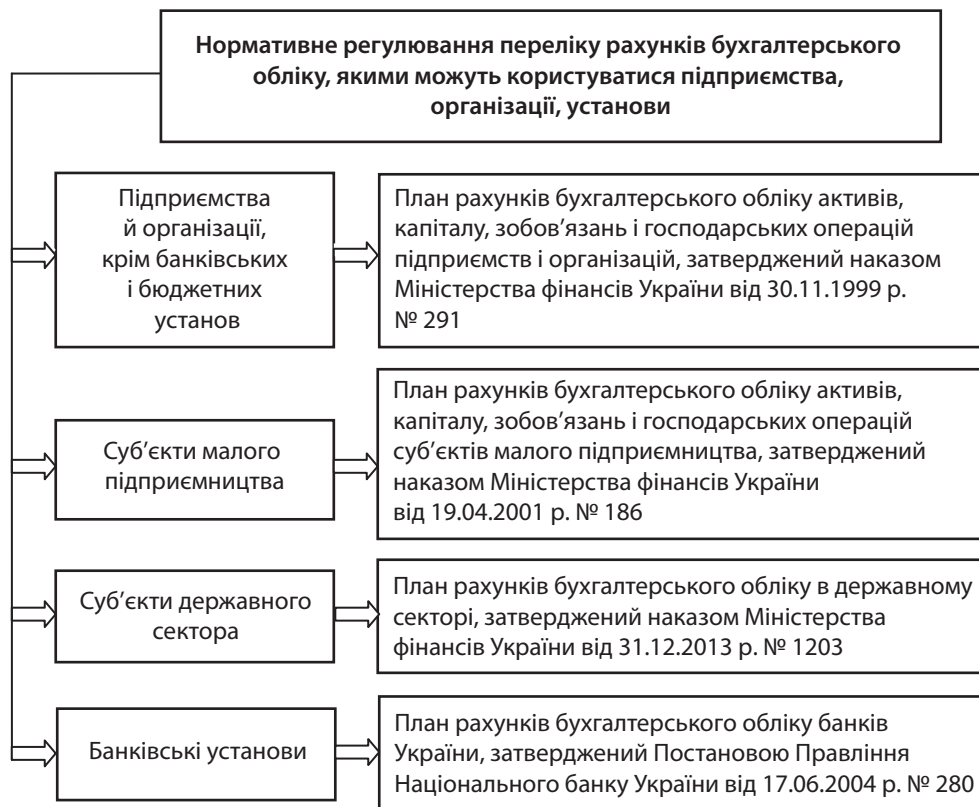

Рис. 1. Нормативне регулювання переліку рахунків бухгалтерського обліку, якими можуть користуватися підприємства, організації, установи в Україні

- ✦ виділення розрізів аналітичних рахунків, з'ясувавши у керівництва підприємства, які конкретно розрізи інформації їх цікавлять;
- ✦ розробка типової кореспонденції субрахунків щодо видів діяльності, якими займається господарюючий суб'єкт;
- ✦ перегляд форм облікових реєстрів, до яких переноситься інформація з рахунків бухгалтерського обліку;
- ✦ затвердження форм внутрішньої звітності в частині показників, що формуються на підставі рахунків бухгалтерського обліку.

Кожен господарюючий суб'єкт, виходячи зі своїх потреб, повинен розробляти власний робочий план рахунків, який відображає специфіку галузі та виду діяльності, визначає обраний варіант обліку щодо більшості облікових об'єктів, розрізи аналітичних рахунків і склад реєстрів бухгалтерського обліку підприємства тощо. Раціональна кількість синтетичних рахунків визначається двома моментами: економічним змістом реального процесу діяльності підприємств і вимогою зручності використання робочого плану рахунків. Розширювати робочий план рахунків доводиться за відсутності рахунків, які необхідні для відбиття якогось специфічного виду діяльності. Не варто відкривати занадто багато субрахунків. Зазвичай достатньо п'ять – вісім. З їх допомогою можна розкривати більше 90% статей, а решту відносити до категорії інших.

При розробці робочого плану рахунків підприємство має пропрацювати ступінь деталізації обліку, тобто розрізи аналітичного обліку, максимально пристосовавши його до цілей і завдань бухгалтерського обліку. Тобто важливість побудови робочого плану рахунків полягає в тому, щоб прийняти до уваги потреби в аналітиці не тільки для всіх структурних підрозділів, а й для будь-яких цілей ведення обліку – формування фінансової звітності, підготовки інформації для управління, обчислення податків і зборів, ведення статистичного обліку тощо.

У разі використання комп'ютерної форми ведення бухгалтерського обліку підприємство має можливість закріпити в робочому плані рахунків більшу кількість розрізів аналітики, ніж при веденні обліку вручну.

При всіх вимогах однакового відображення інформації в системі бухгалтерського обліку робочий план повинен забезпечити певний ступінь свободи, тобто варіанти при конструюванні інформаційної системи підприємства. Для обліку специфічних операцій підприємствам надана можливість вводити за необхідності додаткові синтетичні рахунки, застосовуючи вільні коди Плану рахунків бухгалтерського обліку. Це можна реалізувати саме у робочому плані рахунків.

Варто відмітити і зв'язок плану рахунків та облікових реєстрів, які застосовують суб'єкти малого під-

приємства. Спрощений план рахунків можуть застосовувати, у відповідності до вимог НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [4], мікропідприємства, малі підприємства, невідприємницькі товариства, представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності та підприємства, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства (крім підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності).

Отже, спрощений план рахунків носить рекомендаційний, а не обов'язковий характер. Який саме план рахунків застосовувати (спрощений чи загальний План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій) суб'єкти малого підприємництва вирішують самостійно. Незважаючи на те, що відповідно до спрощеного плану рахунків кількість синтетичних рахунків скорочено, виникає потреба у відкритті ряду субрахунків за окремими синтетичними рахунками. Це зумовлено необхідністю деталізації інформації про доходи (за видами діяльності) та витрати (за елементами) для подальшого складання фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва. Отже, на практиці конкретні умови виробничо-фінансової діяльності можуть зумовити потребу розширення спрощеного плану рахунків суб'єктів малого підприємництва.

Безверхий К. В. і Гнилицька Л. В. підкреслюють той факт, що «вітчизняний План рахунків бухгалтерського обліку не повністю враховує особливості міжнародної практики стосовно відображення окремих господарських процесів, а відтак не повторює основні підходи до класифікації рахунків і відбиття на них відповідної інформації згідно вимог МСФЗ» [1]. Тому підприємства повинні доповнити рахунки субрахунками, які б дали можливість готувати звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності з усіма необхідними розкриттями. Тобто підприємство повинно деталізувати робочий план рахунків з урахуванням специфіки своєї діяльності.

Відсутність спеціальних норм у законодавстві для обліку саме в неприбуткових організаціях породжує проблеми щодо вибору системи рахунків бухгалтерського обліку. Адаже П(С)БО орієнтовані на юридичних осіб, що займаються діяльністю, на меті яких є одержання прибутку.

План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі передбачає поєднання механізмів відображення трансакцій трьох головних суб'єктів цього сектора: органів державної казначейської служби, бюджетних установ і державних цільових фондів. Цілоком підтримуємо позицію Свірко С. В. щодо моделі робочого плану рахунків бухгалтерського обліку господарської діяльності бюджетних установ, яка потребує певних підготовчих робіт на рівні централь-

ного регуляторного органу – Міністерства фінансів України [6, с. 56].

В економічній літературі ряд публікацій присвячено уніфікації плану рахунків бухгалтерського обліку. Так, створити уніфікований план рахунків для різнопрофільних державних установ пропонує Білоус О. С., побудувавши його за принципом сфери об'єднання, тобто включити до нього бухгалтерські рахунки, що використовуються всіма суб'єктами державного сектора [2].

Цікавою є позиція Степової Т. Г. щодо розробки для всіх без винятку користувачів єдиного Плану рахунків бухгалтерського обліку, за умови використання систематизованого переліку рахунків відповідно до класифікації бухгалтерських рахунків за їх економічним змістом [8].

Водночас не можемо погодитися з позицією Свірідової А. П. та Єрьоменко В. А. відносно виділення поняття «структурований робочий план рахунків». На думку авторів, якщо робочий план рахунків є схемою реєстрації та групування об'єктів обліку при здійсненні підприємствами конкретних видів діяльності, то структурований робочий план рахунків спрямований на обліково-аналітичне забезпечення управління структурними підрозділами підприємства в оперативному, тактичному і стратегічному аспектах [5]. Ми вважаємо, що план рахунків є структурованим за класами та рахунками на рівні державного регулювання. Така ж вимога має бути дотримана і при формуванні робочого плану рахунків, що дасть можливість забезпечити інформаційні потреби користувачів бухгалтерського обліку.

ВИСНОВКИ

Робочий план рахунків відіграє важливу роль у структурі інформаційної системи бухгалтерського обліку підприємства. Саме ним визначаються основні методологічні рішення з ведення обліку, забезпечення однаковості відображення відповідних операцій і процесів, накопичення облікової інформації, необхідної для систематичного контролю, складання звітності та проведення економічного аналізу.

Правила створення робочого плану рахунків законодавчо не закріплені. Часто вимоги, зазначені в нормативно-правових документах з бухгалтерського обліку, необхідно адаптувати до практики роботи підприємства та його галузевих особливостей.

Однією з проблем побудови робочого плану рахунків є визначення його обсягу, що передбачає встановлення оптимальної кількості синтетичних позицій, механізму регулювання кількості та складу рахунків різних рівнів, а також способу розкриття всіх необхідних для управління аналітичних розрізів класифікації даних.

Виділення в статті проблемних питань та пошук їх розв'язання спрямовані на продовження теоретичних досліджень технічної складової організації бухгалтерського обліку вітчизняних підприємств. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Безверхий К. В., Гнилицька Л. В. Розробка робочого плану рахунків бухгалтерського обліку з метою гармонізації інформаційного забезпечення економічної безпеки суб'єктів міжнародного економічного середовища. *Регіональна бізнес-економіка та управління*. 2015. № 1. С. 136–145.

2. Білоус О. С. Загальні засади розробки робочого плану рахунків бюджетних установ. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/18956/1/Білоус/%20О.С..PDF>

3. Боримська К. П. Порядок побудови робочого плану рахунків як елемента облікової політики підприємства. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2010. Вип. 18. Ч. 1. С. 298–305.

4. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» від 31.05.2019 р. № 226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0685-19>

5. Свиридова А. П., Еременко В. А. Инжиниринговый структурированный план счетов как информационная база. URL: http://www.vectoreconomy.ru/images/publications/2016/6/Accounting/Sviridova_Eremenko.pdf

6. Свірко С. В., Дикий А. П., Самчик М. Ю. Первинна організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах України: розробка робочого плану рахунків. *Вісник ЖДТУ. Серія «Економічні науки»*. 2017. № 1. С. 53–65.

7. Скрипник Н. В. План рахунків як компонент облікової політики на підприємствах малого та середнього бізнесу: тенденції в Україні і за кордоном. *Науковий огляд*. 2014. № 2. С. 74–80.

8. Степова Т. Г. План рахунків у контексті реформування системи обліку в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 18. С. 580–585. URL: <http://global-national.in.ua/archive/18-2017/109.pdf>

REFERENCES

Bezverkhyi, K. V., and Hnylytska, L. V. "Rozrobka robochoho planu rakhunkiv bukhgalterskoho obliku z metoiu harmonizatsii informatsiinoho zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky subiektiv mizhnarodnoho ekonomichnoho seredovysycha" [Development of a work plan of accounting accounts for the purpose of harmonization of information security of economic security of subjects of the international economic environment]. *Rehionalna biznes-ekonomika ta upravlinnia*, no. 1 (2015): 136-145.

Bilous, O. S. "Zahalni zasady rozrobky robochoho planu rakhunkiv biudzhethnykh ustanov" [General principles for developing a work plan for the accounts of budgetary institutions]. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/18956/1/Білоус/%20О.С..PDF>

Borymska, K. P. "Poriadok pobudovy robochoho planu rakhunkiv yak elementa oblikovoi polityky pidpriemstva" [The order of construction of the work plan of accounts as an element of accounting policy of the enterprise]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Seriiia «Ekonomiczni nauky»*, vol. 1, no. 18 (2010): 298-305.

[Legal Act of Ukraine] (2019). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0685-19>

Skrypnyk, N. V. "Plan rakhunkiv yak komponent oblikovoi polityky na pidpriemstvakh maloho ta serednyoho biznesu: tendentsii v Ukraini i za kordonom" [The account plan as a component of accounting policy in small and medium-sized enterprises: trends in Ukraine and abroad]. *Naukovyi ohliad*, no. 2 (2014): 74-80.

Stepova, T. H. "Plan rakhunkiv u konteksti reformuvannya systemy obliku v Ukraini" [A plan of accounts in the context of reforming the accounting system in Ukraine]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*. 2017. <http://global-national.in.ua/archive/18-2017/109.pdf>

Sviridova, A. P., and Yeremenko, V. A. "Inzhiniringovyy strukturirovanny plan schetov kak informatsionnaya baza" [Engineering structured chart of accounts as an information base]. http://www.vectoreconomy.ru/images/publications/2016/6/Accounting/Sviridova_Eremenko.pdf

Svirko, S. V., Dykyi, A. P., and Samchyk, M. Yu. "Pervynna orhanizatsiia bukhhalterskoho obliku v biudzhetrykh ustanovakh Ukrainy: rozrobka robochoho planu rakhunkiv" [Primary organization of accounting in budgetary institutions of Ukraine: development of a work plan of accounts]. *Visnyk ZhDTU. Seriya «Ekonomichni nauky»*, no. 1 (2017): 53-65.

УДК 336.225.673
JEL: H21; H22; H26

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЗВІТУ В РОЗРІЗІ КРАЇН У РАМКАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ВИМОГ ПЛАНУ ДІЙ BEPS В УКРАЇНІ

©2019 КРУТОВА А. С., НЕСТЕРЕНКО О. О.

УДК 336.225.673
JEL: H21; H22; H26

Крутова А. С., Нестеренко О. О. Методологічні засади формування звіту в розрізі країн у рамках реалізації вимог плану дій BEPS в Україні

Метою статті є розробка концептуальних засад формування офіційної звітності з трансфертного ціноутворення, зокрема звіту в розрізі країн (country-by-country reporting). Обґрунтовано, що визнання країною загальноприйнятих стандартів боротьби з агресивним податковим плануванням потребує значної адаптації правового поля. Наведено шляхи адаптації, які включають наближення положень національного законодавства до положень актів законодавства Європейського Союзу для створення належних умов імплементації Плану дій BEPS в українське законодавче поле. Визначено та описано вимоги основних документів (Закон України «Про валюту і валютні операції», Багатостороння конвенція про виконання заходів, які стосуються угод про оподаткування, з метою протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування, Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України з метою імплементації Плану протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування»), що встановлюють та роз'яснюють методологію, порядок, процедури та особливості розкриття групами підприємств інформації про розподіл доходу, економічної діяльності та податків, що сплачуються в різних країнах, в контексті запровадження Звіту в розрізі країн (country-by-country reporting). З метою сприяння швидкому та рівномірному впровадженню Звіту в розрізі країн наведено його концептуальну характеристику, яка визначає суб'єкт подання звіту, розкриває період застосування та терміни його подання, описує інформацію, що має розкриватися у звіті, та розміри штрафних санкцій у разі його неподання. Доведено, що для реалізації Плану дій BEPS в Україні в нормативних документах необхідно навести визначення поняття звіту в розрізі країн, розкрити принципи формування зведеної інформації діяльності групи щодо глобального розподілу доходів, сплачуваних податків, а також певних показників економічної діяльності в розрізі всіх юрисдикцій, в яких група здійснює діяльність; визначити методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток та її розкриття у звіті в розрізі країн.

Ключові слова: міжнародне податкове регулювання, План дій BEPS, контрольовані операції, принцип «витагнутої руки», трансфертне ціноутворення, звіт у розрізі країн (country-by-country reporting).

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-9-210-217>

Рис.: 1. Бібл.: 10.

Крутова Анжеліка Сергіївна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри фінансів, аналізу та страхування, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Ключківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: ankrutova@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7154-6233>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/G-6189-2017>

Нестеренко Оксана Олександрівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, аналізу та страхування, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Ключківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: akseniya72@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9516-0917>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/V-8964-2017>

УДК 336.225.673
JEL: H21; H22; H26

Крутова А. С., Нестеренко О. А. Методологические основы формирования отчета в разрезе стран в рамках реализации требований плана действий BEPS в Украине

Целью статьи является разработка концептуальных основ формирования официальной отчетности по трансфертному ценообразованию, в частности отчета в разрезе стран (country-by-country reporting). Обосновано, что признание страной общепринятых стан-

UDC 336.225.673
JEL: H21; H22; H26

Krutova A. S., Nesterenko O. O. The Methodological Bases of Forming a Report in the Context of Countries in Terms of Implementation of Requirements of the BEPS Action Plan in Ukraine

The article is aimed at developing the conceptual bases for the formation of official reporting on transfer pricing, in particular the country-by-country reporting. It is substantiated that the country's recognition of the gener-